

Vergaderjaar 2025–2026

20 043

Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa

Nr. 155

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 oktober 2025

Op 13 en 14 mei jl. vond in Luxemburg de ministeriële vergadering van het Comité van Ministers (CM) van de Raad van Europa (RvE) plaats. De Staatssecretaris voor Rechtsbescherming en de Secretaris-Generaal van het Ministerie van Justitie en Veiligheid namen hieraan deel. De belangrijkste thema's van de ministeriële vergadering waren het Advocatenverdrag, het «Nieuw Democratisch Pact» en accountability voor Oekraïne.

Ondertekening Advocatenverdrag

Het verdrag van de RvE tot bescherming van het advocatenberoep is en marge van de ministeriële vergadering opengesteld voor ondertekening. Het verdrag is door zeventien lidstaten, waaronder Nederland, ondertekend. Het Advocatenverdrag is het eerste juridisch bindende instrument in zijn soort en zet een belangrijke stap voorwaarts voor de bescherming van de rechten en veiligheid van deze beroepsgroep. Advocaten spelen een sleutelrol in het handhaven van de rechtsstaat en het veiligstellen van toegang tot rechtvaardigheid voor iedereen, inclusief het aan de kaak stellen van mogelijke mensenrechtenschendingen. Het publieke vertrouwen in rechtssystemen hangt mede af van de rol die advocaten spelen. Verschillende belangenorganisaties werden betrokken bij het opstellen van het verdrag. De CCBE (*Council of Bars and Law Societies of Europe*) vertegenwoordigde de balies van 46 Europese landen, waaronder Nederland, en behartigde daarmee de belangen van meer dan één miljoen advocaten.

Nieuw Democratisch Pact

Het thema democratie kreeg veel aandacht tijdens de ministeriële vergadering. Lidstaten bespraken dat tegen de achtergrond van de huidige geopolitieke context niet alleen *hard security*, maar juist ook *democratic security* in toenemende mate een rol van belang speelt en zal

blijven spelen. De RvE, als belangrijke hoeder van democratie, rechtsstaat en mensenrechten, heeft hierin een prominente rol te spelen, onder andere via het «Nieuw Democratisch Pact». Het Pact is een door de SG RvE geïnitieerd proces om op basis van de *Reykjavík Principles for Democracy*, zoals aangenomen tijdens de Top in Reykjavik van mei 2023, te werken aan politieke hercommittering aan, en vernieuwing en versterking van, de democratie. Om deze principes praktischer en meer toepasbaar te maken, neemt Nederland actief deel aan het stuurcomité democratie van de RvE, dat parameters ontwikkelt voor elk van de tien principes. Tijdens een werkdiner discussieerden de delegatieleiders over het Pact. Hierbij uitten veel lidstaten zorgen over de democratische achteruitgang en werd het «Nieuw Democratisch Pact» beschouwd als een goed getimed initiatief.

Speciaal Tribunaal voor het Misdrijf Agressie tegen Oekraïne

Tevens werd in de ministeriële vergadering het besluitvormingsproces in gang gezet, dat uiteindelijk op 25 juni jl. heeft geleid tot oprichting van het Speciaal Tribunaal voor het Misdrijf Agressie tegen Oekraïne. Plaatsvervangend hoofd van de presidentiële administratie van Oekraïne, Irina Mudra, en Vice-Minister van Buitenlandse Zaken van Oekraïne, Oleksandr Karasevych, overhandigden in Luxemburg een brief aan de SG van de RvE, waarin hij werd verzocht het besluitvormingsproces binnen de RvE te starten.

Plenaire sessie

In de plenaire sessie heeft Nederland het belang onderstreept van bescherming en versterking van de waarden waarop de RvE is gebouwd. Waarden die in de huidige geopolitieke context in toenemende mate onder druk zijn komen te staan, hetgeen ook effect heeft op de weerbaarheid van Europa. In dit kader heeft Nederland het belang onderstreept van voortdurende steun aan Oekraïne, in het bijzonder t.a.v. *accountability*, waarop de RvE een instrumentele rol speelt. Ook heeft Nederland aandacht gevraagd voor o.m. het belang van bescherming van personen die een belangrijke rol spelen bij de verdediging van democratie, rechtsstaat en mensenrechten, zoals journalisten en advocaten, evenals de rol die het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) in dit kader speelt. In het overgrote deel van de interventies van lidstaten stond voortdurende steun aan Oekraïne, met specifieke verwijzingen naar *accountability*, centraal.

Besluiten

Tijdens de vergadering zijn tevens enkele besluiten aangenomen. Zo is er een besluit aangenomen dat ziet op herbevestiging en verdere implementatie van de Reykjavik-Verklaring, aangenomen tijdens de RvE-Top in Reykjavik in mei 2023. Dit besluit ziet o.m. toe op herbevestiging van steun aan het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) en zijn toezichtmechanisme, evenals de verplichting van verdragspartijen om de uitspraken van het EHRM uit te voeren. Tevens worden het belang van bescherming van de rechtsstaat, sociale rechten en rechtvaardigheid, de rechten van het kind en samenwerking met het maatschappelijk middenveld in RvE-kader herbevestigd. Het besluit gaat ook in op de uitdagingen ten aanzien van o.m. gendergelijkheid, inclusief het Verdrag van Istanbul, kunstmatige intelligentie, de bescherming van journalisten en het tegengaan van discriminatie. Daarnaast werd tijdens de vergadering een RvE-interne milieustrategie gepresenteerd en werd het nieuwe Verdrag inzake de Bescherming van het Milieu door middel van Strafrecht aangenomen. Tijdens de onderhandelingen in aanloop naar de minis-

teriële vergadering is besloten een besluit over een mogelijk instrument inzake mensenrechten en milieu uit te stellen. De vergadering heeft tevens de *roadmap* om te komen tot een «Nieuw Democratisch Pact» van de SG verwelkomd en groen licht gegeven voor implementatie. Ook werd de voortdurende steun aan Oekraïne, o.m. op het terrein van *accountability*, middels een separaat besluit herbevestigd.

Overdracht voorzitterschap van Luxemburg aan Malta

De ministeriële vergadering markeerde tevens het einde van het Luxemburgse voorzitterschap van het CM, dat een rijk programma kende met inzet op o.m. het betrekken van jeugd in besluitvorming en de politiek, digitale uitdagingen in relatie tot de kernwaarden van de RvE en bescherming van journalisten. De bescherming van verdedigers van democratie en rechtsstaat liep als een rode draad door het Luxemburgse voorzitterschap, waarvan de totstandkoming van het Advocatenverdrag een passend sluitstuk was. Het huidige Maltese voorzitterschap zet o.m. in op bescherming van kinderen, jeugd in relatie tot democratie, steun aan Oekraïne en het tegengaan van geweld en discriminatie. Met de overdracht van het voorzitterschapsstokje van Luxemburg aan Malta is tevens het Nederlands voorzitterschap, mei tot november 2027, een stap dichterbij gekomen.

Tegen de achtergrond van de huidige geopolitieke ontwikkelingen, is het belang van een sterker en weerbaarder Europa toegenomen. De RvE speelt een cruciale rol in het borgen van mensenrechten, rechtsstaat en democratie in Europa. Hiermee draagt de organisatie bij aan de verdere versteviging van een veilig, welvarend en weerbaar Europa, dat niet kan bestaan zonder functionerende democratische rechtsstaten en nauwe, constructieve samenwerking onderling. Met de ministeriële vergadering zijn er toonaangevende, concrete stappen gezet ter versterking van deze Europese weerbaarheid met o.m. de ondertekening van het advocatenverdrag en cruciale voortgang op het terrein van *accountability* voor Oekraïne. Hiermee herbevestigt de RvE zijn rol als belangrijke speler in een Europa dat zich, binnen een gespannen geopolitieke context, continu moet blijven evolveren om zijn weerbaarheid te behouden en verstevigen.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
D.M. van Weel